

Gemensamt parlamentarikermöte (JPM) "Att bygga medborgarnas Europa" 16-17 november 2009

Arbetsgrupp I
Promoting Citizens' Rights – A Europe
of values and rights

Respekt för mångfalden och skydd för de mest utsatta

Det blir allt vanligare att människor reser till, studerar eller arbetar i andra medlemsländer inom EU. Därmed ökar också risken för att utsättas för brott i ett annat land än det man är bosatt i. Att bli utsatt för ett brott kan i sig upplevas som mycket skrämmande. Om brottet dessutom begås utomlands kan brottsoffret uppfatta situationen som än värre på grund av språkförbistring och bristande kännedom om landets straffrättsliga system.

Ett antal åtgärder har vidtagits inom EU i syfte att stärka brottsoffrets rättigheter. År 2001 antogs rambeslutet om brottsoffrets ställning i straffrättsliga förfaranden. Rambeslutet innehåller bl.a. bestämmelser om brottsoffrets rätt till information om vilken typ av stöd som kan ges, var och hur ett brott kan anmälas och förutsättningar för rätt till ersättning. Vad gäller brottsoffer bosatta i en annan medlemsstat än där brottet inträffade ska de svårigheter som det kan medföra minimeras. Anmälan om brott ska kunna göras i det land där offret är bosatt, och video- och telefonkonferenser bör utnyttjas för att höra vittnen bosatta utomlands.

År 2004 antogs ett direktiv om ersättning till brottsoffer. Direktivet fastställer ett samarbetsystem som ska underlätta för brottsoffer att få ersättning i gränsöverskridande fall. Det anges bl.a. att det ska vara möjligt att lämna in en ansökan om ersättning i det land där sökanden har sin vanliga vistelseort även om brottet har begåtts i ett annat medlemsland. Vidare ska medlemsstaterna sträva efter att minska de administrativa formaliteterna, och standardblanketter ska användas för översändande av ansökningar och beslut.

Av de utvärderingar som gjorts av de båda rättsakterna framgår emellertid att det finns brister i genomförandet. Bristerna gäller framför allt rambeslutet om brottsoffrets ställning i straffrättsliga förfaranden, men även i tillämpningen av direktivet om ersättning till brottsoffer finns utrymme för förbättringar. Vad gäller rambeslutet ansåg kommissionen i sin slutrapport att genomförandet var otillfredsställande. Den lagstiftning som översänts till kommissionen var långtifrån fullständig och återspeglade dessutom till stor del den befintliga praxis som tillämpades innan rambeslutet antogs. Målet att harmonisera lagstiftningen inom det berörda området har därmed inte uppnåtts. Då många av bestämmelserna därtill genomförts i form av icke-bindande riktlinjer, reglementen och rekommendationer kunde kommissionen inte bedöma om de följdes i praktiken. Angående direktivet om ersättning till brottsoffer angav de berörda myndigheterna i medlemsstaterna att den nuvarande ordningen fungerade väl. De sökande var emellertid mycket mindre positiva till förfarandet. Ett komplicerat och tidskrävande ansökningsförfarande och språkbarriärer ansågs utgöra stora hinder för ett förenklat ansökningsförfarande för brottsoffer.

Rådet antog den 23 oktober 2009 slutsatser om stärkt stöd till personer som utsatts för brott inom EU. Av dessa framgår att en gemensam strategi för det fortsatta arbetet bör tas fram. En sådan strategi bör bl.a. betona vikten av att brottsoffer bemöts på ett professionellt sätt i kontakterna med rättssystemet. Brottsoffer bör även få tillgång till information om sitt ärende så att dennes intressen och rättigheter kan bevakas. Informationen bör i så stor utsträckning som möjligt ges på ett språk som brottsoffret förstår.

I ljuset av de utvärderingar som gjorts av befintliga rättsakter och inför utarbetandet av det kommande Stockholmsprogrammet vore det intressant att inom arbetsgruppen diskutera det framtida arbetet för att stärka brottsoffers rättigheter.

För att stimulera en bra debatt skulle deltagarna kunna reflektera över följande fråga:

- Vilka ytterligare åtgärder bör EU vidta för att stärka skyddet för personer som blivit utsatta för brott i ett annat medlemsland?

Skydd av personuppgifter och privatliv

Flera av de initiativ till rättsakter som tagits inom området frihet, säkerhet och rättvisa bygger på ett utbyte av information om personuppgifter mellan medlemsstaterna. Samtidigt är skyddet av privatliv och personuppgifter inskrivna i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. Det är därför av stor vikt att det finns regler för när och på vilket sätt dessa uppgifter får användas.

År 2008 antogs rambeslutet om skydd av personuppgifter som behandlas inom ramen för polissamarbete och straffrättsligt samarbete. Rambeslutet förpliktar medlemsstaterna att behandla sådana uppgifter som utbyts mellan staterna på det nämnda området på ett visst sätt. Det innehåller bestämmelser som avser att förstärka skyddet av information vid behandling av personuppgifter som överförs. Bestämmelserna omfattar bl.a. rättelse, radering och gallring av personuppgifter, information till den registrerade samt skadestånd och sanktioner. Rambeslutet utgör, när det gäller dataskydd, ett komplement till andra instrument om informationsutbyte inom ramen för polisiärt och straffrättsligt samarbete.

Kommissionen framhåller i meddelandet Ett område för frihet, säkerhet och rättvisa i allmänhetens tjänst (COM(2009) 262 final) att ett mer heltäckande system behöver inrättas för att skydda enskildas personuppgifter och privatliv. EU bör dels enas om en förnyad gemensam ansats för att skydda personuppgifter, dels reglera villkoren för när offentliga myndigheter, där så krävs och som ett led i sin myndighetsutövning, får begränsa tillämpningen av bestämmelserna i fråga. Vidare anges att behandlingen av personuppgifter måste vara förenlig med principerna om ändamål, proportionalitet och berättigande, tidsgräns för lagring, säkerhet och sekretess vid behandlingen och respekt för den enskildes rättigheter samt att en oberoende tillsynsmyndighet har ansvar för kontrollen.

Europeiska datatillsynsmannen framhåller i sitt yttrande över kommissionens meddelande att det är nödvändigt att på nytt befästa dessa principer på grund av den ökande mängden personuppgifter som registreras, ett upptrappat internationellt samarbete, den fria rörligheten inom EU och ökad användning av personuppgifter i rättstillämpningssyfte.

I ordförandeskapets utkast till Stockholmsprogram anges att en balans måste finnas mellan utbyte av information och skydd av privatlivet. Den tekniska utvecklingen anses inte bara

leda till nya utmaningar för skyddet av personuppgifter utan erbjuder även nya bättre möjligheter.

För att stimulera en bra debatt skulle deltagarna kunna reflektera över följande fråga:

- Hur kan kraven på skydd av personuppgifter och privatliv tillgodoses samtidigt som efterfrågan på utbyte av information mellan medlemsstaterna ökar?